Sami Nikander 24.10.2019

sara.kuitunen@eduskunta.fi

Työ- ja elinkeinojaosto perjantai 25.10.2019 klo 08:30 / HE 29/2019 vp / Asiantuntijapyyntö

Asiantuntijalausunto - Hiilineutraalitalous ja toimenpiteet ilmastotavoitteiden edistämiseksi valtion 2020 budjetissa

Kemianteollisuus kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä vuoden 2020 valtion talousarvioehdotuksen toimenpiteistä ja haasteista ilmastotavoitteiden ja hiilineutraalin Suomen edistämiseksi erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla.

Kemianteollisuus haluaa olla vuoteen 2045 mennessä hiilineutraali. Tähän pyritään sekä hiilijalanjälkeä pienentämällä että hiilikädenjälkeä kasvattamalla. Käytännössä tämä tarkoittaa oman toiminnan hiilijalanjäljen eli kasvihuonekaasupäästöjen pienentämistä. Se tarkoittaa myös hiilikädenjäljen kasvattamista asiakkaiden päästöjä pienentävillä tuotteilla ja ratkaisuilla. Tässä uusilla raaka-aineilla, teknologioilla ja kiertotaloudella on merkittävä rooli.

Haaste hiilineutraaliuden saavuttamiseksi on valtava, sillä sen saavuttaminen edellyttää paitsi kasvihuonekaasupäästöjen merkittävää vähentämistä, myös vaihtoehtoisten raaka-aineiden käyttöönottoa ja hiilidioksidin hyödyntämistä raaka-aineena kemianteollisuuden prosesseissa. Vähäpäästöisen, hinnaltaan kansainvälisesti kilpailukykyisen ja toimitusvarman sähkön tarve tulee kasvamaan huomattavasti. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, pilotointiin ja osaamiseen tarvitaan mittavia investointeja, joissa myös julkisella rahoituksella on oma roolinsa. Matkamme kohti hiilineutraaliutta tulee vaatimaan sen mahdollistavan, kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön. Ensivaiheessa keskeistä tulee olemaan niiden sähkön hintaan vaikuttavien komponenttien, joihin valtionhallinnon toimilla voidaan vaikuttaa, asettaminen kansainvälistä kilpailukykyä säilyttävälle tasolle eli teollisuuden sähkövero EU:n minimiin ja päästökauppadirektiivin suosittaman päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoinnin jatkamista vähintään nykymuotoisenaan.

Valtion vuoden 2020 budjetista olemme löytäneet seuraavat alla olevassa kuvassa listatut kohdat, jotka mielestämme tukevat tavoitetta hiilineutraalista Suomesta:

Kiertotalouden kehittämisohjelman toteuttaminen	2M€
Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen	43M€
Valtionrahoitus yliopistojen TKI-toimintaan	17,6M€
Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen TKI-toimintaan	4,8M€
Kansainvälisen kasvun ohjelma	30M€
Määräaikainen kiertotalouden innovaatio- ja investointituki 2020-2023 (85M€)	21,3M€/vuosi
Miljardiluokan ekosysteemit ja innovaatiot 2020-2023 (150M€)	0-60M€/vuosi

Business Finland Venture Capital (15M)	3,8M€/vuosi

Mielestämme nyt tehdyt budjettikirjaukset ovat hyvä alku niille toimille, joita tullaan pitkäjänteisesti tarvitsemaan matkalla kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Keskeistä tulee olemaan toimien pitkäjänteisyys. Lisäksi tulevaisuudessa voi olla hyvä miettiä kokonaan uusia tulokulmia budjetoinnille, sillä uusien teknologioiden, kuten kemiallisen kierrätyksen, hiilidioksidin hyödyntämiseen raaka-aineena, energian varastointi ja vähäpäästöisten tuotantoteknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa nopeuttamaan tarvitaan kuitenkin enemmän T&K-, innovaatio- ja pilotointirahoitusta. Samalla raja energiantuotannon ja arvoketjun ratkaisujen välillä hämärtyy. Nykyisen budjetointikehyksen sisällä tulisi luoda hiilineutraalia kiertotaloutta (HIKI) mahdollistava rahoitusjärjestelmä, joka voisi rakentua seuraavista elementeistä:

- Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoinnin jälkeen jää päästöoikeuksien hintakehityksen myötä käytettäväksi huutokauppatuloista vuositasolla 200-250 miljoonaa euroa. Nämä ohjataan hiilineutraalin kiertotalouden arvoketjun kehittymistä tukevaan tutkimus-, innovaatio- ja pilotointitoimintaan, myös kokeilukulttuurinomaisiin hankkeisiin.
- Nykyistä energiatukijärjestelmää (energiatehokkuuden edistäminen, energiatuki, uusiutuvan energian tuotantotuki sekä uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki, yhteensä 415 miljoonaa euroa) uudistetaan siten, että näiden hyödyntäminen arvoketjun laajuisesti mahdollistaa siirtymisen kohti hiilineutraalia kiertotaloutta.
- Nykyinen materiaalitehokkuustoiminta tulee integroida osaksi tätä kokonaisuutta.

Ystävällisin terveisin
KEMIANTEOLLISUUS RY

Sami Nikander
johtaja